

Μήπως είδατε πού κρύβεται η «Πολιτική Ορθότητα»;

/ [Γνώμες](#)

- **Απόστολος Νικολαΐδης, Ομ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος Ινστιτούτου «Άγιος Μάξιμος ο Γραικός»**

Αυτές τις ημέρες ξαναμπήκε στη δημόσια συζήτηση το διαχρονικό ερώτημα, αν μπορεί ένας καλλιτέχνης στο όνομα του δημοκρατικού του δικαιώματος που σχετίζεται με την απόλυτη ελευθερία δημιουργίας και έκφρασης, να προσβάλλει, και μάλιστα με αυθαίρετο και προκλητικό τρόπο, δημοκρατικά δικαιώματα άλλων ατόμων και ομάδων, όπως ο σεβασμός στις θρησκευτικές πεποιθήσεις και τα θρησκευτικά τους σύμβολα, όντας μάλιστα στο απυρόβλητο, καλυπτόμενος πίσω από την ελευθερία της τέχνης. Οποιαδήποτε δε προσπάθεια αντίδρασης προς τα «καλλιτεχνικά» ανοσιουργήματα επισύρει την κατηγορία της λογοκρισίας. Είναι βέβαια η ίδια κατηγορία που εξαπολύεται και εναντίον όλων εκείνων που παρεμποδίζουν κάποιους να προβαίνουν σε κριτικά σχόλια σε ζητήματα που εγείρει και καθιερώνει η woke ατζέντα και ο «πολιτισμός της ακύρωσης» με την προστασία της λεγόμενης «πολιτικής ορθότητας».

Το πρώτο ερώτημα που τίθεται εδώ είναι, αν στο όνομα της καλλιτεχνικής

δημιουργίας μπορεί κάποιος να προσβάλλει τα ιερά και τα όσια, να μην δίνει λόγο σε κανέναν και ταυτόχρονα να επικαλείται τη βοήθεια των ΜΜΕ για τον στιγματισμό των αντιδρώντων.

Καταρχήν πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των καλλιτεχνών και της ίδιας της τέχνης, και να υπογραμμιστεί ότι η τέχνη αποτελεί ένα ουδέτερο αξιολογικά εργαλείο στα χέρια των καλλιτεχνών. Επομένως κανείς δεν μπορεί να κατηγορεί ή να επαινεί την τέχνη καθ' εαυτή αλλά τους τεχνίτες. Άρα οποιαδήποτε αντίδραση, θετική ή αρνητική, δεν θα πρέπει να αφορά στο ίδιο το βλάσφημο ή ενάρετο έργο τέχνης στη βάση του περιεχομένου του, αλλά στον δημιουργό του. Είναι δε αυτονόητο ότι αυτή η αντίδραση, αν μάλιστα προέρχεται από τον ορθόδοξο εκκλησιαστικό χώρο, δεν μπορεί να συνοδεύεται από τρομοκρατία, φανατισμό και βία, και μάλιστα σε άψυχα αντικείμενα, πολύ περισσότερο σε ανθρώπους, οποιασδήποτε ηθικής ποιότητας. Αυτά μόνο ένας που αγνοεί το εκκλησιαστικό ήθος ή που επιδιώκει κάποια πρόσκαιρα οφέλη ή που θέλει να προκαλέσει και να τραβήξει την προσοχή του κοινού για διάφορους λόγους θα μπορούσε να το κάνει.

Στην ιστορία της ποικιλόμορφης τέχνης καταγράφονται ποικιλοτρόπως όλες οι διαθέσεις των καλλιτεχνών. Άλλες από αυτές αναδεικνύουν τις αξίες ενός πολιτισμού και άλλες την απαξία του. Στην πρώτη περίπτωση η καλλιτεχνική ικανότητα και δεινότητα είναι στην υπηρεσία του αγαθού και του ωραίου, ενώ στη δεύτερη του αθεϊστικού, του κακού και του ακαλαίσθητου. Όποιος επιθυμεί να διαπιστώσει τη διαφορά, μπορεί να προστρέξει πρώτα στις υπέροχες τέχνες και τεχνουργήματα των αρχαίων Ελλήνων, όπου σχεδόν στο σύνολό τους διαπνέονται από το σεβασμό και την τιμή στους θεούς, τον άνθρωπο και τον κόσμο, αλλά και στις χριστιανικές τέχνες, που αποτέλεσαν την πεμπτουσία του λεγόμενου «χριστιανικού πολιτισμού», και κατόπιν στη σύγχρονη πραγματικότητα όπου εκτός λαμπρών εξαιρέσεων δεσπόζει η εκκοσμίκευση, ο αθεϊσμός, η ελευθεριότητα, η ανηθικότητα και η ασχήμια. Τα πράγματα γίνονται πολύ χειρότερα όταν υπερβαίνονται και αυτά τα όρια, και μάλιστα στο όνομα του μοντερνισμού, και οι τέχνες αποτυπώνουν είτε τα πρωτόγονα, βάρβαρα, αντίθετα και απάνθρωπα αισθήματα των δημιουργών τους, είτε επιτηδευμένες πρακτικές με κίνητρα που αποσκοπούν στην καλύτερη περίπτωση στην επίδειξη και στη χειρότερη στην κατά πάντα ιδιοτελή πρόκληση, για να προκαλέσουν δηλαδή το ενδιαφέρον του κοινού και των ΜΜΕ, και να αποκομίσουν οι «καλλιτέχνες» τα σχετικά οφέλη.

Το επόμενο λοιπόν ερώτημα είναι, από πού αντλούν οι λεγόμενοι «καλλιτέχνες», ή καλύτερα «κακοτέχνες», το δικαίωμα της κακοποίησης και διακωμώδησης με τα έργα τους των ιερών συμβόλων, ανεξάρτητα από το θρησκευτικό χώρο που αυτά εκπροσωπούν; Τελικά, με ποιο δικαίωμα κάποιος αναλαμβάνει να καταστήσει την

τέχνη μητροκτόνο και να την στρέψει προκλητικά εναντίον της μητέρας της που είναι η θρησκεία, αφού είναι γνωστό ότι η τέχνη γεννήθηκε και ανδρώθηκε στα σπλάχνα της, αφού κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει ότι όλα τα μεγαλουργήματα της τέχνης έχουν θρησκευτική αφετηρία και θρησκευτικό περιεχόμενο;

Έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς διάφοροι λόγοι που θα δικαιολογούσαν αυτή την ανίερη στάση κάποιων καλλιτεχνών. Αναφέρουμε τέσσερις:

α) η δική τους απιστία. Είναι προφανές, ότι, αν κάποιος συνδέει τα ατομικά του αισθήματα με την καλλιτεχνική του δημιουργία, τότε τα μεν θρησκευτικού τύπου έργα ενός πιστού καλλιτέχνη θα αποπνέουν ευλάβεια, σεβασμό και καλοήθεια, τα δε αντιθρησκευτικού τύπου έργα ενός απίστου θα δηλώνουν ανευλάβεια, ασέβεια και κακοήθεια.

β) η απιστία των αποδεκτών. Αν η περιρρέουσα ατμόσφαιρα διακρίνεται για τα αντιθρησκευτικά της αισθήματα και συμπεριφέρεται όχι μόνο σαν να μην υπάρχει Θεός αλλά και εναντίον κάθε μορφής παραδοσιακής θρησκευτικότητας, τότε είναι δυνατόν τα προσφερόμενα έργα τέχνης να είναι τέτοια που να αντιστοιχούν στην συγκεκριμένη πραγματικότητα.

γ) η πολυπολιτισμικότητα και οι συνθήκες που αυτή δημιουργεί. Οι σύγχρονοι καλλιτέχνες απευθύνονται σε ένα κοινό από διαφορετικές θρησκείες, διαφορετικούς πολιτισμούς με διαφορετικές αξίες και συνήθειες. Με δεδομένο λοιπόν τον πολιτισμικό συγκρητισμό, την σύγχυση ταυτοτήτων, την αυξανόμενη χαλάρωση των ηθών, την μειωμένη δυναμική των πάσης φύσεως συμβόλων, κάποιοι καλλιτέχνες πιστεύουν ότι σ' αυτό το παιχνίδι μπορεί να παίξει και το αλλοπρόσαλλο έργο τους.

δ) η ανάληψη ενός ρόλου κριτή κατά των κακώς θρησκευτικών πεπραγμένων, κυρίως αυτών του ιερατείου. Πρόκειται για μια άλλη πλευρά της κριτικής εναντίον της θρησκείας που άρχισε μεν μετά την Αναγέννηση συνεχίζεται δε μέχρι και σήμερα. Η τέχνη χρησιμοποιείται είτε ως μέσο κριτικής αποδόμησης κυρίως του ιερατείου και της εξουσίας του λόγω της κακής, υποκριτικής και εγκληματικής εκπροσώπησης του χώρου του, είτε ως μέσο απόρριψης του ίδιου του θρησκευτικού φαινομένου λόγω των προβλημάτων που δημιούργησε, κυρίως κατά το παρελθόν, όταν θέλησε να παρεμβαίνει αρνητικά στην κοινωνική πραγματικότητα.

Ωστόσο, όπως και να έχουν τα πράγματα, ούτε οι προσωπικές πεποιθήσεις των καλλιτεχνών, ούτε η «κατάλληλη» πολιτισμική ατμόσφαιρα αλλά ούτε και τα λάθη των εκπροσώπων μπορούν να δικαιολογούν καλλιτεχνικές στάσεις που

προσβάλλουν και την ουσία μιας θρησκείας, εν προκειμένω της Εκκλησίας, αλλά και το θρησκευτικό αίσθημα ενός ολόκληρου λαού που είναι βαθιά ριζωμένο στη συνείδησή του ανεξάρτητα από το βαθμό της θρησκευτικότητάς του.

Παρά ταύτα το πρόβλημα ανακύπτει κατά καιρούς, και το ερώτημα είναι, αφού δεν φαίνεται να βάζουν τάξη στα πράγματα ούτε η αυτολογοκρισία ούτε μια αποτελεσματική αντίδραση του κοινού, το οποίο δυστυχώς συνηθίζει να ρέπει προς την αδιαφορία, ποιός τελικά θα προστατέψει τα ιερά και τα όσια του Γένους μας και μαζί με αυτά τα δικαιώματα όλων εκείνων των κοινωνικών ομάδων με συγκεκριμένο αξιακό κώδικα, και μάλιστα αυτόν που μας έρχεται από πολύ παλιά και έχει καθορίσει σημαντικά την πορεία του τόπου μας, από την επέκταση του μη κανονικού, του ουδέτερα ηθικού, του μη αξιακού, του βλάσφημου, και στο πεδίο της ορθόδοξης θρησκευτικότητας;

Σε μια ευνομούμενη κοινωνία προστάτης των ανθρώπινων και ατομικών δικαιωμάτων είναι η Πολιτεία με τους δικαιοϋκούς θεσμούς της. Αυτή είναι υποχρεωμένη να διασφαλίζει την ισορροπία μεταξύ των συγκρουόμενων δικαιωμάτων, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση και το δικαίωμα στο σεβασμό της θρησκευτικής και πάσης άλλης αξιοπρέπειας. Και επειδή αυτό είναι κάπως δύσκολο να ρυθμιστεί θεσμικά, εφευρέθηκε η γνωστή «πολιτική ορθότητα», η οποία στοχεύει στην προώθηση του σεβασμού και της ισότητας μεταξύ ατόμων ευαίσθητων ομάδων, όπως οι γυναίκες, οι μειονότητες, οι ανάπηροι, οι πρόσφυγες, ιδιαίτερα οι κοινότητες ΛΟΑΤΚΙ, που αντιμετωπίζονται με προκαταλήψεις και τη χρήση προσβλητικών, ρατσιστικών, σεξιστικών και στερεότυπων γλωσσικών εκφράσεων και χαρακτηρισμών που διατηρούν και εντείνουν τις ανισότητες, τις διακρίσεις και τις αδικίες, παραβλάπτοντας την κοινωνική αρμονία και συνοχή.

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, καθώς και τα προβλήματα που δημιουργεί η κακοποίηση και γελοιοποίηση των ιερών συμβόλων στις ευαίσθητες θρησκευτικές ομάδες και σε ολόκληρη την ελληνική κοινωνία, θα μπορούσε κάποιος να κατηγορήσει όσους υποστηρίζουν την αναγκαιότητα της πολιτικής ορθότητας, ότι ενεργούν επιλεκτικά, «α λα καρτ», υποκριτικά και αντιφατικά, ότι εφαρμόζουν δηλαδή επιλεκτικά τις αρχές της πολιτικής ορθότητας, υιοθετώντας μόνο εκείνες που βολεύουν το σύστημα και τις κοινωνικές ελίτ, ενισχύουν συγκεκριμένες ατζέντες ενώ αγνοούν ή παραθεωρούν ή αδιαφορούν για άλλες, αυτές που αφορούν σε ομάδες, που κατηγορούνται για δήθεν σκοταδισμό και παλαιομοδίτικες αντιλήψεις, όπως συμβαίνει και τώρα με όσους αντιδρούν κατά της κακοποίησης των θρησκευτικών συμβόλων στην Εθνική Πινακοθήκη.

Αν λοιπόν η λεγόμενη «πολιτική ορθότητα» σέβεται τον εαυτό της και αγωνίζεται

για την αξιοπιστία της οφείλει να φέρει στη δημόσια συζήτηση το θέμα της προσβολής των θρησκευτικών συμβόλων ως μια αδιάκριτη και ασεβή στάση στις θρησκευτικές πεποιθήσεις και αξίες μεγάλου μέρους του ελληνικού λαού, να στιγματίζει έμμεσα τους υπαίτιους και να υπογραμμίζει με δυνατή φωνή την ανάγκη για σεβασμό και προστασία τους από άτομα και θεσμούς, θεωρώντας ότι αυτή η προσβολή είναι κοινωνικά και πολιτισμικά ανεπίτρεπτη και επικίνδυνη για την κοινωνική συνοχή. Προπαντός μπορεί να θέτει όρια στις ακραίες μορφές ελεύθερης έκφρασης, θεωρώντας ότι η ελευθερία στο αληθινό της νόημα δεν είναι ασύδοτη, ανεξέλεγκτη, βλάσφημη, υποτιμητική και βλαπτική, αλλά αγαπητική, σεβαστική και συνεκτική. Άρα υπόκειται σε μια συνεχή δοκιμασία.

Πηγή: pemptousia.gr